

PIERSACK v. BELGIJA

(Eur. Court H.R., 1.10.1982, Series A no. 53)

Pritožnik je po rodu in državljanstvu Belgijec, rojen leta 1948. Po poklicu je popravljalec lahkega orožja. Okrožno sodišče v Brabantu ga je 10. novembra 1978 zaradi umora obsodilo na 18 letno zaporno kazen s prisilnim delom, ki jo sedaj prestaja v zaporu v Monsu.

V noči z 22. na 23. april 1976 sta bila v Bruslju ubita s pištolo dva Francoza - Gilles Gros in Michel Dulon, ki sta se s Piersackom, Constantinos Kavadiasom in Portugalcem Joaom Tadeom Santosomde Sousa Gravo peljala v istem avtomobilu.

Preiskovalni sodnik na bruseljskem sodišču je 9. julija 1976 izdal odredbo za odvzem prostosti pritožniku zaradi utemeljenega suma kaznivega dejanja umora dveh oseb. Ker se je takrat mudil v Franciji, ga je aretirala francoska policija, ki ga je 13. januarja 1977 predala belgijski policiji. Belgijskega tožilca je o tem istega dne pisno obvestil njegov francoski kolega. Pierre Van de Walle, namestnik vodje tožilstva, je pismo odprl in ga je posredoval pristojnemu tožilcu.

Preiskovalni sodnik bruseljskega sodišča je 4. februarja 1977 tožilstvu posredoval pismo s prošnjo, da sporoči portugalskim oblastem dejstva v zvezi s soobdolženim Santosom de Sousa, ki ga portugalske oblasti niso hotele izročiti. Sodnik je na dopisu napisal v vednost P. Van de Walleju. Pristojni tožilec je preiskovalnemu sodniku odgovoril 9. februarja 1977.

Višji državni tožilec je 20. junija poslal vrhovnemu državnemu tožilcu dokumentacijo v zvezi s postopkom proti Portugalcu na Portugalskem, ki jo je Van de Walle nato izročil pristojnemu tožilcu. Slednji je nato 22. junija poročilo poslal preiskovalnemu sodniku.

Van de Walle je 13. decembra 1977 prisegel kot sodnik pritožbenega sodišča v Bruslju, ki je bil imenovan 18. novembra. Preiskava je bila do takrat v glavnem že zaključena.

Sojenje je potekalo od 6. do 10. novembra 1978 pred okrožnim sodiščem, ki mu je predsedoval sodnik Van de Walle. Pritožnik je ves čas trdil, da je nedolžen. Porota ga je po zaslišanju množice prič obrambe in tožilstva spoznala za krivega s sedmimi glasovi proti petim. Odločitev porote je potrdil tudi tričlanski senat, sestavljen iz predsednika senata in dveh prisednikov (sodnikov porotnikov).

Sodišče je pritožnika na koncu spoznalo za krivega za umor Dulona, oprostilo pa za ostale obtožbe. 10. novembra 1978 ga je obsodilo na 18 let prisilnega dela v zaporu.

Zoper sodbo se je pritožil zaradi kršitve 127. člena zakona o sodniški službi, ki določa, da je „podana absolutno bistvena kršitev, če je postopek vodil sodnik, ki je v isti zadevi deloval v vlogi tožilca“. Pri tem se je skliceval na opombo „v vednost P. Van de Walleju“, ki se je pojavila na rokopisu z dne 4. februarja 1977, kar dokazuje, da je Van de Walle sodeloval v času preiskave tega primera. [...]

Postopek pred Komisijo

Pritožnik se je 15. marca 1979 pritožil na Komisijo, ker je njegova država kršila 1. odstavek 6. člena EKČP. Ni mu namreč sodilo neodvisno in nepristransko sodišče ustanovljeno z zakonom, ker je predsednik senata Van de Walle, ki ga je obsodil, vpleten v času preiskave v ta primer kot tožilec.

Komisija je 13. maja 1981 ocenila, da je podana kršitev 1. odstavka 6. člena, kar zadeva nepristranskost sodišča [...]

Sodba Sodišča

[...]

"2. „Nepriistranski sodnik“

Van de Walle, ki je predsedoval senatu v Brabantu, ki je obsodil pritožnika, je bil prej pomočnik vrhovnega državnega tožilca. Pred imenovanjem za sodnika je bil šef oddelka B v bruseljskem tožilstvu in v tej vlogi se je ukvarjal tudi s tem primerom.

Pritožnik zato meni, da mu ni sodilo nepristransko sodišče. Če se je nekdo kot tožilec ukvarjal s primerom leto in pol, potem v isti zadevi ne more nepristransko nastopati kot sodnik.

Belgijska vlada je zatrjevala, da je bil omenjeni tožilec le administrativni sodelavec glavnega tožilca in ni vodil preiskav. Omenjeni rokopis pa je bil poslan njemu v vednost le zato, ker je bil pristojni tožilec večkrat na bolniški. Na koncu pa ni on podal odgovora na dopis, ampak je to storil pristojni tožilec.

Nepriistranskost običajno pomeni odsotnost predsodkov ali pristranskosti, kar lahko glede na 1. odstavek 6. člena preverimo na več načinov. Razlika je med subjektivnim pristopom, ki se osredotoča na osebne lastnosti sodnika med sojenjem in na objektivnim pristopom, kjer gre za vprašanje ali je sodnik sodil na način, da je moč izključiti kakršenkoli dvom v njegovo nepristranskost.

Sodnikova osebna nepristranskost se domneva dokler stranka ne dokaže nasprotno in v tem

primeru takega dokaza ni bilo (glej primer Le Compte, Van Leuven in De Meyere z dne 23. junija 1981, A št. 43, str. 25, pogl. 58).

Toda sam subjektivni test še ne zadošča. Tudi pogled povprečnega človeka na sojenje [appearances] ni nepomemben (glej primer Delcourt z dne 17. januarja 1970, A št. 11, str. 17, pogl. 31). Kot je zapisalo Vrhovno sodišče Belgije 21. februarja 1979 se mora vsak sodnik izločiti, če je podan zakonit razlog za dvom v nepristranskost. Na preizkušnji je namreč zaupanje, ki ga morajo sodišča v demokratični družbi utrjevati.

Šli bi predaleč, če bi odločili, da pri sojenju ne sme aktivno sodelovati tožilec, če se je preiskava o primeru potekala v njegovem oddelku, sam pa v zadevi ni sodeloval. To bi povzročilo premočno oviro med tožilstvom in sodiščem, še posebej v državah pogodbenicah, kjer je ta prehodnost visoka. Sodišče se na tej točki strinja z belgijsko vlado. [...]

Van de Walle je bil do novembra 1977 šef oddelka, ki je vodil pregon proti Piersacku. Kot nadrejeni pristojnima tožilcema je imel vpogled v vsa njuna pisanja sodišču, z njima se je bil dolžan pogovarjati o taktiki za zastopanje obtožbe in jima hkrati dajal pravne nasvete za zastopanje. Navedbe obeh strank pa potrjujejo, da je Van de Walle igral določeno vlogo v postopku.

Navedba belgijske vlade, da se pritožnik ves čas postopka navedenih dejstev ni zavedal se nam zdi nepomembna. Ocenjujemo, da predložene navedbe zadoščajo za pravično razsojo. Dovolj tehtna se nam zdi ugotovitev, da je „sodišče“, ki mora meritorno odločiti o obtožbah v navedenih okoliščinah, ni nepristransko.

Sodišče zato ocenjuje, da je podana kršitev 1. odstavka 6. člena EKČP.